

Proiecte de importanță națională în domeniul energiei electrice – un concept de accelerare a unor investiții strategice

Ordonanța de Urgență nr. 134/2024 pentru modificarea și completarea Legii energiei electrice și a gazelor naturale nr. 123/2012, precum și pentru modificarea art. 2 lit. i) și k) din Legea nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie („OUG 134/2024”) reglementează un concept cu reverberații multiple menit să asigure o cale rapidă de autorizare pentru proiecte strategice în domeniul energiei.

1. Ce sunt proiectele de importanță națională în domeniul energiei electrice și cum dobândesc acest statut

OUG 134/2024 generalizează un concept deja reglementat de Legea 120/2019 privind unele măsuri necesare pentru realizarea lucrărilor și implementarea proiectelor de importanță națională privind rețeaua electrică de transport („**Legea 120/2019**”) care definește „*proiectele de importanță națională privind rețeaua electrică de transport*” drept „*proiectele privind rețeaua electrică de transport declarate ca fiind de importanță națională prin hotărâre a Guvernului, [...] ; prin prezenta lege, acestea sunt considerate ca fiind de siguranță și securitate națională în sensul prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007*”.

Astfel, OUG 134/2024 definește “*proiectele de importanță națională în domeniul energiei electrice*” drept „*proiectele în domeniul energiei electrice reprezentând lucrări de interes național și de utilitate publică, declarate astfel prin hotărâre a Guvernului, la propunerea Ministerului Energiei sau a Secretariatului General al Guvernului*.” Așadar, potrivit OUG 134/2024 un proiect specific poate dobândi statutul de proiect de importanță națională în domeniul energiei electrice prin declararea sa ca atare printr-o hotărâre de Guvern.

Miza este facilitarea autorizării, întrucât prin OUG 34/2024 aceste proiecte (i) se declară ca fiind de **securitate națională** în sensul prevederilor art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei salbatice („**OUG 57/2007**”), și (ii) sunt considerate ca fiind de **interes public național** în sensul art. 476 alin. (1) lit. e) din Codul Fiscal.

În ceea ce privește calificare ca obiective ce țin de securitatea națională, art. 6 din OUG 57/2007 prevede ca „*instituirea regimului de arie naturală protejată este prioritară în raport cu orice alte obiective, cu excepția celor care privesc: a) asigurarea securității naționale, [...]*”, implicit recunoscându-se prioritatea acestor din urma obiective.

De asemenea, avem două alte prevederi exprese în OUG 57/2007 care vizează conceptul de securitate națională, anume (i) art. 27 alin. (1) conform căruia “*Scoaterea definitivă sau temporară din circuitul agricol ori silvic de*

terenuri de pe raza ariei naturale protejate de interes national/international, cu exceptia celor aflate în zonele de dezvoltare durabila, se poate face numai pentru obiective care vizeaza **asigurarea securitatii nationale** [...]” și (ii) art. 52 lit. i) conform caruia constituie infracțiune “**amplasarea de constructii, investitii în afara zonelor de dezvoltare durabila din ariile naturale protejate, cu exceptia [...] celor realizate în scopul asigurarii securității naționale**”.

Așadar, ar rezulta din aceste prevederi faptul ca, pe cale de excepție, ar fi permise construcțiile ce au ca scop asigurarea securității naționale și în zone din interiorul unei arii naturale protejate altele decât cele de dezvoltare durabila, singurele zone unde sunt permise, ca regula și în anumite condiții, activități de investiții/dezvoltare. Întrucât proiectele de importanța națională în domeniul energiei electrice sunt expres calificate de OUG 134/2024 ca fiind de securitate națională, rezulta ca aceste proiecte ar putea fi dezvoltate în astfel de zone din interiorul ariilor naturale protejate.

În ceea ce privește calificarea ca obiective de interes public național, art. 476 alin. (1) lit. e) din Codul Fiscal prevede scutirea de la taxa pentru eliberarea certificatelor de urbanism și autorizațiilor de construire pentru lucrarile de interes public național (taxa pentru autorizatia de construire este chiar de o valoare importanta prin raportare la valoarea investiției).

Mai exista o prevedere expresa în Legea nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului („**Legea 292/2018**”) care face referire la proiecte legate de securitatea națională, anume art. 5 alin. (1) conform caruia legea respectiva nu este aplicabila “*proiectelor sau partilor proiectelor care au ca obiectiv unic apararea și securitatea nationala*”, dar proiectele în domeniul energiei cel mai probabil nu ar intra în domeniul restrâns și exclusiv al acestei exceptari.

În acest context, menționam, înșă, faptul ca atât OUG 57/2007 cât și Legea nr. 292/2018 prevad un alt concept de accelerare a autorizarii proiectelor de energie pe partea de protecție a mediului¹, anume acela de „*interes public major*”.

Astfel, potrivit OUG 57/2007:

• Art. 28 alin. (7): “în cazul în care evaluarea adecvata releva efecte negative semnificative asupra ariei naturale protejate și, în lipsa unor solutii alternative, planul sau proiectul trebuie totusi realizat din considerente imperative **de interes public major**, inclusiv de ordin social ori economic, autoritatea competenta pentru protectia mediului emite acordul de mediu, avizul de mediu sau avizul Natura 2000, dupa caz, numai dupa stabilirea masurilor compensatorii necesare pentru a proteja coerenta globala a rețelei “Natura 2000””;

• Art. 28 alin. (9) lit. c): „în situația în care siturile incluse în rețeaua “Natura 2000”, identificate conform legislației în vigoare, adapostesc un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie prioritara, singurele considerente care pot fi invocate pentru emiterea acordului de mediu, avizului de mediu sau avizului Natura 2000, dupa caz, sunt cele privind: a) sanatatea sau **siguranta publica**; b) anumite consecinte benefice de importanta majora pentru mediu; c) alte motive imperative de **interes public major** asupra carora s-a obtinut punctul de vedere al Comisiei Europene;

• Art. 38 alin. (1) lit. c) permite derogari de la anumite elemente specifice ale regimului de protecție a mediului „în interesul sanatații și **securitatii publice**, iar, în cazul speciilor de animale, altele decât pasarile, și pentru alte rațiuni de **interes public major**.”

De asemenea, potrivit Legii 292/2018:

• Art. 18 alin. (4) – (6) permite emiterea acordului de mediu în situația în care rezultatul evaluării

adequate releva un impact negativ semnificativ asupra ariei naturale protejate de interes comunitar, pentru „proiectele care trebuie realizate din considerente imperative de **interes public major**”, iar „în cazul în care aria naturala protejată de interes comunitar adaposteste un tip de habitat natural prioritar și/sau o specie prioritară, singurele considerente care pot fi invocate sunt cele legate de sănătatea ori **siguranța publică**, de anumite consecințe benefice de importanță majoră pentru mediu ori alte motive imperative de **interes public major** asupra cărora s-a obținut punctul de vedere al Comisiei Europene”.

• Art. 26 prevede că în cazul proiectelor care afectează în mod negativ integritatea ariei naturale protejate de interes comunitar, autoritatea publică centrală pentru protecția mediului are obligația de a (i) a informa Comisia Europeană despre măsurile compensatorii luate, „când proiectul trebuie realizat din considerente imperative de **interes public major** referitoare la sănătatea umană, **securitatea publică** sau beneficii pentru mediu” (caz în care actul de reglementare poate fi eliberat înainte de informarea Comisiei) sau (ii) „de a solicita punctul de vedere al Comisiei Europene atât asupra măsurilor compensatorii propuse, cât și asupra motivelor imperative de **interes public major**, altele decât cele referitoare la sănătatea umană, **securitatea publică** sau beneficii pentru mediu, când proiectul afectează o specie sau un tip de habitat prioritar” (caz în care actul de reglementare poate fi eliberat după primirea răspunsului Comisiei).

• Art. 29 și 30 stabilesc reguli specifice privind procedura de evaluare de mediu și emitere a acordului de mediu pentru proiectele bazate pe anumite **motive imperative de interes public major** - sănătatea umană, **securitatea publică** sau beneficii pentru mediu – față de proiectele bazate pe **alte motive imperative de interes public major**.

Remarcăm, astfel, că atât OUG 57/2007 cât și Legea 292/2018 indică alte concepte, anume „*siguranța publică*” și „*securitate publică*”, drept exemple / forme de interes public major.

2. Dezvoltări legislative care se bazează pe conceptul de proiect de importanță națională în domeniul energiei electrice

Recent au apărut în spațiul public și alte proiecte de acte normative care construiesc în jurul acestui concept, precum (i) în mod direct, Ordonanța de urgență pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 163/2022 pentru completarea cadrului legal de promovare a utilizării energiei din surse regenerabile, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative², care transpune în legislația românească RED III³ („**Proiectul de Ordonanță RED III**”) și (ii) în mod indirect, Ordonanța de urgență pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul investițiilor privind rețeaua electrică de transport al energiei electrice⁴ („**Proiectul de Ordonanță privind Rețeaua de Transport**”).

Proiectul de Ordonanță RED III, care are printre obiective accelerarea procedurii de autorizare pentru proiectele regenerabile, prevede că „Până la 21 februarie 2026, autoritățile competente cu atribuții în autorizarea proiectelor de producere a energie se asigură că, în cadrul procedurii de acordare a autorizațiilor, planificarea, construcția și exploatarea centralelor producătoare de energie din surse regenerabile, racordarea unor astfel de structuri la rețea, rețeaua aferentă în sine și activele de stocare sunt considerate **proiecte de importanță națională în domeniul energiei electrice** și ca sunt în serviciul sănătății și siguranței publice, atunci când se pun în balanță interese juridice în cazuri individuale, în sensul OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, și Legea apelor nr. 107/1996.”

Așadar, Proiectul de Ordonanță RED III adaugă faptul că aceste proiecte „sunt în serviciul sănătății și siguranței publice” în sensul legislației de protecție a mediului, în plus față de imperativul securității naționale implicat în definiția conceptului de proiect de importanță națională în domeniul energiei electrice. Aceasta adăugare elimină orice dubiu privind calificarea proiectelor respective ca fiind de interes public major în contextul legislației de

protecție a mediului evocate mai sus.

Cu toate acestea, revenind la terminologie care ar fi indicat să fie unitară și cât mai clară în domeniul legislativ, remarcăm faptul că RED III folosește conceptul de „*overriding public interest*” în contextul calificării proiectelor din domeniul energiei regenerabile astfel pentru a le facilita autorizarea în domeniul protecției mediului, tradus în versiunea în limba română a directivei prin „*interes public superior*”, concept pe care Proiectul de Ordonanță RED III nu îl folosește *ad litteram*. De asemenea, așa cum am văzut mai sus, în legislația românească privind protecția mediului avem reglementat conceptul de „*interes public major*”, ceea ce ar părea să fie echivalentul românesc al „*overriding public interest*” din RED III, deși la prima vedere ar putea fi diferențe de nuanță între cele două concepte.

Totodată, remarcăm totuși faptul că Proiectul de Ordonanță RED III impune *autorităților competente cu atribuții în autorizarea proiectelor de producere a energiei* să se asigure că proiectele de energie regenerabilă sunt considerate proiecte de importanță națională în domeniul energiei electrice, or conform OUG 134/2024 Guvernul este autoritatea competentă să aprobe/institue un asemenea statut.

Proiectul de Ordonanță privind Rețeaua de Transport nu vizează direct conceptul introdus de OUG 134/2024 ci pe cel de „*proiecte de importanță națională privind rețeaua electrică de transport*” din Legea 120/2019, pe care îl redefineste în felul următor: „*toate proiectele de investiții în infrastructura privind rețeaua electrică de transport, care vizează mărirea capacității de racordare la rețeaua electrică de transport și de interconexiune cu statele vecine [...]*”. Miza acestei modificări este instituirea automată prin efectul legii pentru **toate proiectele de infrastructură de transport al energiei electrice** a regimului de proiecte de importanță națională privind rețeaua electrică de transport, nemaifiind nevoie de o hotărâre specifică de Guvern în acest scop, așa cum se prevede momentan în Legea 120/2019.

De asemenea, Proiectul de Ordonanță privind Rețeaua de Transport extinde înlesnirile de care se bucură aceste proiecte precum scoaterea mai facilă a terenurilor aferente din circuitul forestier, scutiri de la taxele de autorizare sau, ca element inedit, comasarea autorizației de construire cu cea de desființare a construcțiilor existente pe coridorul de expropriere.

În plus, ambele proiecte de acte normative prevăd termene scurte de răspuns din partea autorităților și extind în mod rezonabil eficient aplicarea procedurii aprobării tacite la avizele intermediare și autorizațiile finale.

3. Concluzii

Conceptul de proiect de importanță națională în domeniul energiei electrice ar putea constitui un instrument util pentru investiții publice în domeniul energiei promovate de statul român sau operatorii de rețea dar și pentru investiții private, în contextul legislației europene de sprijinire a proiectelor regenerabile (RED III).

Recent reglementat la sfârșitul anului trecut, acesta ar putea deveni un mecanism eficient pentru autorizarea accelerată și debirocratizarea investițiilor strategice în domeniul energiei.

1. Totuși, în unele cazuri este necesar, ca pas suplimentar, o informare și chiar un punct de vedere din partea Comisiei Europene, așa cum se va arata în continuare.

2.

<https://e-consultare.gov.ro/w/2025/01/ordonanta-de-urgenta-pentru-modificarea-si-completarea-ordonantei-de-urgenta-a-guvernului-nr-163-2022-pentru-completarea-cadrului-legal-de-promovare-a-utilizarii-energiei-din-surse-regenerabile-prec/>

3. *Directiva (UE) 2023/2413 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 octombrie 2023*

4.

<https://energie.gov.ro/proiectul-de-ordonanta-de-urgenta-pentru-modificarea-si-completarea-unor-acte-normative-in-domeniul-investitiilor-or-privind-reteaua-electrica-de-transport-al-energiei-electrice-2/>